

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV
Curs /Curso
2022-2023

1 Dades d'identificació de l'assignatura <i>Datos de identificación de la asignatura</i>						
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>		Treball de Fi de Grau / Trabajo de Fin de Grado (TFG)				
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>		INT- 7ECTS DIR- 8ECTS ESC -14ECTS	Curs <i>Curso</i>	4º	Semestre <i>Semestre</i>	1º / 2º
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i> <i>bàsica, específica, optativa</i>		Obligatòria <i>Obligatoria</i>	Idioma/es en què s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>		Valencià/Castellà <i>Valenciano/Castellano</i>	
Matèria <i>Materia</i>		Treball de Fi de Grau / Trabajo de Fin de Grado (TFG)				
Grau en <i>Grado en</i>		Art Dramàtic <i>Arte Dramático</i>				
Especialitat <i>Especialidad</i>		Interpretació / Direcció / Escenografia <i>Interpretación / Dirección / Escenografía</i>				
Centre <i>Centro</i>		Escola Superior d'Art Dramàtic <i>Escuela Superior de Arte Dramático</i>				
Departament <i>Departamento</i>		Interpretació / Moviment / Veu-Música / Teoria teatral / Direcció- Escenografia <i>Interpretación / Movimiento / Voz-Música / Teoría teatral / Dirección-Escenografía</i>				
Professorat <i>Profesorado</i>		Professorat amb horari de dedicació TFG (consultar disponibilitat) <i>Profesorado con horario de dedicación TFG (consultar disponibilidad)</i> M. José Ballester, Virginia Battaner, Sergio González, Cruz Hernández, Hortensia Lozano, José Montesinos, Andrés Moreno, David Orrico, Lucía Peiró, Inma Pla, Laia Porcar, Rafael Ricart, Rafael Rodríguez, Rubén Rodríguez, Miguel Ángel Romo, Victoria Salvador, Pilar Silla, Dora Sobils, Jose Gabriel Torrero, Amparo Zamora, Mª José Zanón				
e-mail <i>e-mail</i>		Correu del professorat a l'aula virtual <i>Correo del profesorado en el aula virtual</i>				

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació <i>Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación</i>
<p>Elaborar un treball original, en el qual s'integren i apliquen els continguts formatius rebuts, així com les competències, capacitats i habilitats adquirides en els corresponents estudis.</p> <p>El treball s'ajustarà al marc establert per l'Ordre 85/2014, de 23 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual es regulen les assignatures optatives, el Treball de fi de Grau i les pràctiques acadèmiques externes dels estudiants d'ensenyaments artístics superiors dels centres de l'Institut Superior d'Ensenyaments Artístics de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Així mateix, en cada curs acadèmic es tindran en compte les instruccions d'inici de curs de l'ISEACV i la normativa específica del centre.</p>

Elaborar un trabajo original, en el que se integren y apliquen los contenidos formativos recibidos, así como las competencias, capacidades y habilidades adquiridas en los correspondientes estudios.

El trabajo se ajustará al marco establecido por la Orden 85/2014, de 23 de octubre, de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, por la que se regulan las asignaturas optativas, el Trabajo de fin de Grado y las prácticas académicas externas de los estudiantes de enseñanzas artísticas superiores de los centros del Instituto Superior de Enseñanzas Artísticas Superiores de la Comunidad Valenciana.

Así mismo, en cada curso académico se tendrán en cuenta las Instrucciones de inicio de curso del ISEACV y la norma específica del centro.

1.2 Coneixements previs

Conocimientos previos

Requisits previs, mínims o necessaris per a cursar l'assignatura. Coneixements recomanats i/o relació amb altres assignatures de la mateixa titulació. Requisitos previos, mínimos o necesarios para cursar la asignatura. Conocimientos recomendados y/o relación con otras asignaturas de la misma titulación.

Per a poder matricular-se del TFG serà necessari tindre matriculades també totes les assignatures requerides per a finalitzar el pla d'estudis.

En el cas de circumstàncies d'índole excepcional, el centre podrà establir un termini extraordinari de matrícula per al TFG a l'inici del segon semestre; en qualsevol cas, haurà de transcórrer un temps mínim de tres mesos entre la matrícula i l'avaluació del TFG.

El TFG serà avaluat una vegada l'estudiant dispose de tots els crèdits necessaris per a l'obtenció del títol corresponent, excepte els que pertanyen al propi TFG.

Així mateix, és obligatori realitzar la formació de "Redacció i elaboració de Treballs Finals de Grau". Estarà exempt l'alumnat que haja cursat i superat un màster.

Para poder matricularse del TFG será necesario tener matriculadas también todas las asignaturas requeridas para finalizar el plan de estudios.

En el caso de circunstancias de índole excepcional, el centro podrá establecer un período extraordinario de matrícula para el TFG en el inicio del segundo semestre; en cualquier caso, tendrá que transcurrir un tiempo mínimo de tres meses entre la matrícula y la evaluación del TFG.

El TFG será evaluado una vez que el estudiante disponga de todos los créditos necesarios para la obtención del título correspondiente, salvo los que pertenecen al propio TFG.

Asimismo, es obligatorio realizar la formación de "Redacción y elaboración de Trabajos Finales de Grado". Estará exento el alumnado que haya cursado y superado un máster.

2 Competències de l'assignatura

Competencias de la asignatura

Les competències venen establides en els plans d'estudis publicats en la corresponent orde de 2 de novembre de 2011. És convenient detallar el grau de contribució de l'assignatura a l'adquisició i desenvolupament de cada competència (molt, prou, un poc, poc).

Las competencias vienen establecidas en los planes de estudios publicados en la correspondiente orden de 2 de noviembre de 2011. Es conveniente detallar el grado de contribución de la asignatura a la adquisición y desarrollo de cada competencia (mucho, bastante, algo, poco).

Competències Generals

CG1 Fomentar l'autonomia i autoregulació en l'àmbit del coneixement, les emocions, les actituds i les conductes, mostrant independència en la recollida, anàlisi i síntesi de la informació, en el desenvolupament de les idees i arguments d'una manera crítica i en la seua capacitat per a auto motivar-se en els processos creatius.

CG3 Potenciar la consciència crítica, aplicant una visió constructiva al treball de si mateix i dels altres, desenvolupant una ètica professional que establisca una relació adequada entre els mitjans que utilitza i els fins que persegueix.

Competències Específiques

CE4 Investigar per concebre i fonamentar el procés creatiu personal tant pel que fa a la metodologia de treball, com a la renovació estètica.

CE5 Estudiar el fet escènic des de diferents mètodes.

Competències Transversals

CT1 Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.

CT2 Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.

CT4 Utilitzar eficientment les tecnologies de la informació i la comunicació.

CT8 Desenvolupar de forma raonada i crítica idees i arguments.

CT13 Buscar l'excel·lència i la qualitat en la seua activitat professional.

CT15 Treballar de forma autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.

Competencias Generales

CG1 Fomentar la autonomía y autorregulación en el ámbito del conocimiento, las emociones, las actitudes y las conductas, mostrando independencia en la recogida, análisis y síntesis de la información, en el desarrollo de las ideas y argumentos de una forma crítica y en su capacidad para auto-motivarse en los procesos creativos.

CG3 Potenciar la conciencia crítica, aplicando una visión constructiva al trabajo de sí mismo y de los otros, desarrollando una ética profesional que establezca una relación adecuada entre los medios que utiliza y los fines que persigue.

Competencias Específicas

CE4 Investigar para concebir y fundamentar el proceso creativo personal tanto por lo que se refiere a la metodología de trabajo como a la renovación estética.

CE5 Estudiar el hecho escénico a partir de diferentes métodos.

Competencias Transversales

CT1 Organizar y planificar el trabajo de forma eficiente y motivadora.

CT2 Recoger información significativa, analizarla, sintetizarla y gestionarla adecuadamente.

CT4 Utilizar eficientemente las tecnologías de la información y la comunicación.

CT8 Desarrollar razonada y críticamente ideas y argumentos.

CT13 Buscar la excelencia y la calidad en su actividad profesional.

CT15 Trabajar de forma autónoma y valorar la importancia de la iniciativa y el espíritu emprendedor en el ejercicio profesional.

3 Resultats d'aprenentatge <i>Resultados de aprendizaje</i>	
RESULTATS D'APRENTATGE <i>RESULTADOS DE APRENDIZAJE</i>	COMPETÈNCIES RELACIONADES <i>COMPETENCIAS RELACIONADAS</i>
<p>R1. Reconèixer els processos multidisciplinars que es porten a terme en l'elaboració d'un projecte teòric, performatiu o de creació.</p> <p>R2. Saber aplicar les metodologies, tècniques i coneixements conceptuals adquirits al llarg dels estudis.</p> <p>R3. Assumir i saber articular una metodologia de treball adient a la modalitat escollida a partir dels continguts i tècniques adquirits al llarg dels seus estudis, adequant-se a les preguntes i els objectius plantejats.</p> <p>R4. Tindre capacitat per la pràctica del treball en equip o individual.</p> <p>R5. Tindre capacitat d'autocrítica.</p> <hr/> <p><i>R1. Reconocer los procesos multidisciplinarios que se llevan a cabo en la elaboración de un determinado proyecto teórico, performativo o de creación.</i></p> <p><i>R2. Saber aplicar las metodologías, técnicas y conocimientos conceptuales adquiridos a lo largo de los estudios.</i></p> <p><i>R3. Asumir y saber articular una metodología de trabajo adecuada a la modalidad escogida a partir de los contenidos y técnicas adquiridos a lo largo de sus estudios. Adecuándose a las preguntas y objetivos planteados.</i></p> <p><i>R4. Tener capacidad para la práctica del trabajo en equipo o individual.</i></p> <p><i>R5. Tener capacidad de autocrítica.</i></p>	<p>TOTES</p> <hr/> <p>TODAS</p>

Nota important: Les competències estan expressades en un sentit genèric, per la qual cosa és necessari incloure en la guia docent els resultats d'aprenentatge. Aquests resultats constitueixen una concreció d'una o diverses competències, fent explícit el grau de domini o acompliment que ha d'adquirir l'alumnat i contenen en la seua formulació el criteri amb el qual van a ser avaluades. Els resultats d'aprenentatge evidencien allò que l'alumnat serà capaç de demostrar en finalitzar l'assignatura o matèria i reflecteixen, així mateix, el grau d'adquisició de la competència o conjunt de competències.

Nota importante: Las competencias están expresadas en un sentido genérico, por lo que es necesario incluir en la guía docente los resultados de aprendizaje. Estos resultados constituyen una concreción de una o varias competencias, haciendo explícito el grado de dominio o desempeño que debe adquirir el alumnado y contienen en su formulación el criterio con el que van a ser evaluadas. Los resultados de aprendizaje evidencian aquello que el alumnado será capaz de demostrar al finalizar la asignatura o materia y reflejan, asimismo, el grado de adquisición de la competencia o conjunto de competencias.

4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge <i>Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje</i>	
Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes, ... <i>Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas, ...</i>	Planificació temporal <i>Planificación temporal</i>
<p>El TFG serà un treball individual que l'alumnat desenvoluparà sota l'orientació i supervisió de la seua tutora o tutor acadèmic. No obstant açò, es podrà realitzar un TFG col·lectiu prèvia autorització del tutor/a i tenint en compte que cada estudiant component del grup ha de presentar un estudi individualitzat en el qual han de quedar especificats els aspectes comuns i individuals que es treballen, la finalitat de fer-ho en grup i les seues conclusions finals. Als treballs col·lectius podran participar alumnes d'altres especialitats.</p> <p>Les temàtiques dels TFG podran estar relacionades amb qualsevol matèria de l'especialitat cursada o amb qualsevol aspecte de la pràctica professional. No han d'haver-se realitzat prèviament com a activitat de les assignatures pròpies de la titulació.</p> <p>L'alumnat presentarà les seues propostes de TFG en la secretaria del centre, mitjançant l'impres adequat (disponible en secretaria). Una vegada comprovats els requisits acadèmics, la secretaria remetrà als departaments les propostes i aquests les faran arribar als tutors/es corresponents. A la proposta, l'estudiant podrà indicar fins a tres opcions de tutor/a, per ordre de preferència (veure calendari anual).</p> <p>Per a aquelles sol·licituds que no siguen acceptades pels tutors/es hi haurà una nova convocatòria per a presentar una segona proposta (veure calendari anual).</p> <p>La co-tutorització serà possible només en treballs col·lectius de diferents especialitats.</p> <p>La proposta de TFG haurà de ser revisada i aprovada per la Comissió Acadèmica de Centre (CACE) i haurà de comptar amb el vistiplau de la Direcció.</p> <p>La Comissió Acadèmica de Centre (CACE) pot fer els suggeriments de canvis o rectificacions del projecte que considere oportunes prèvies a la validació del projecte. Aquesta notificació es realitzarà als alumnes de forma individual mitjançant el tutor/a.</p> <p>Una vegada validada la proposta, la secretaria enviarà una comunicació oficial a l'estudiant. Les propostes tindran una validesa d'un curs acadèmic. Si un TFG no arribara a presentar-se en el curs en què s'ha sol·licitat i l'estudiant vol continuar amb el mateix tema i tutor/a podrà presentar-ho en el següent curs acadèmic, amb l'aprovació del tutor/a, que informará a secretaria.</p> <p>TUTORS/TUTORES</p> <p>L'alumnat haurà de dirigir-se a la secretaria del centre per sol·licitar Professor/a Tutor/a mitjançant l'impres adient (veure el calendari anual).</p> <p>Per a aquelles sol·licituds que no siguen acceptades pels departaments hi haurà una segona convocatòria per a presentar una nova sol·licitud (veure calendari anual).</p> <p>En cas de co-tutorització, els motius que la justifiquen hauran d'explicar-se mitjançant escrit que acompanye a la proposta.</p> <p>Cada tutor/a podrà tindre un màxim de 3 TFG, sempre que un d'ells es presente a la convocatòria de febrer. En cas contrari, el màxim de TFG serà de 2.</p> <p>Cada TFG tindrà assignada una hora setmanal amb el tutor/a.</p>	<p>NOVEMBRE</p>

MODALITATS DE TFG

Modalitat 1. Treballs performatius.

Treball individual o col·lectiu on l'alumnat ha de demostrar la seua autonomia i suficiència per a realitzar un projecte artístic performatiu, com a futur/a professional de les arts escèniques, aplicant les metodologies, tècniques i coneixements adquirits en la titulació. El TFG performatius poden ser:

1.1. Treballs **escènics**: Poden desenvolupar-se en qualsevol camp de la creació escènica, en totes les seues variants.

1.2. Treball de **dramatúrgia o d'escriptura dramàtica**: Escripció d'un text dramàtic o un guió, que puga servir de base per a qualsevol tipus de creació escènica o audiovisual. La ideació podrà ser original o una adaptació a partir d'una prèvia.

Modalitat 2. Treballs teòrics.

Treball individual o col·lectiu on l'estudiant ha de demostrar la seua autonomia i suficiència en la recollida d'informació i en l'anàlisi i interpretació de la mateixa en l'àmbit teatral, aplicant les metodologies, tècniques i coneixements adquirits en la titulació per a desenvolupar una reflexió teòrica sobre qualsevol tipus de referent dins del camp de les arts escèniques tant sobre el món teòric com sobre el món de la pràctica.

ABAST I EXTENSIÓ DEL TFG

El TFG ha de plantejar-se de tal manera que l'alumnat el puga realitzar amb la dedicació i esforç equivalent a una assignatura. Haurà de ser coherent amb el nivell de formació i exigir una dedicació per part de l'alumnat d'acord amb els 7 ECTS en l'especialitat d'Interpretació, 8 ECTS en l'especialitat de Direcció escènica i Dramatúrgia, i 14 ECTS en l'especialitat d'Escenografia.

Els **TFG escènics** tindran una durada màxima de 30 minuts. A més, hauran de contenir, en qualsevol cas, una part escrita: Una memòria de caràcter acadèmic en la qual obligadament s'ha d'incloure un resum del "diari de treball".

Extensió per especialitat:

- **Interpretació**: L'extensió de la memòria no serà inferior a 20 pàgines ni superior a 30, exclosos l'índex, la bibliografia, la portada i els annexos. El resum del diari de treball o el diari de treball complet haurà d'estar inclòs en l'apartat "Desenvolupament", dins del cos del treball.

- **Direcció**: L'extensió de la memòria no serà inferior a 20 pàgines ni superior a 40, exclosos l'índex, la bibliografia, la portada i els annexos. El resum del diari de treball o el diari de treball complet haurà d'estar inclòs en l'apartat "Desenvolupament", dins del cos del treball.

- **Escenografia**: L'extensió de la memòria no serà inferior a 40 pàgines ni superior a 60, exclosos l'índex, la bibliografia, la portada i els annexos. El resum del diari de treball o el diari de treball complet haurà d'estar inclòs en l'apartat "Desenvolupament", dins del cos del treball.

Els **TFG d'escriptura dramàtica** constaran de dos parts: el Treball d'escriptura dramàtica, i la Memòria o treball teòric justificatiu. La memòria tindrà un mínim de 20 pàgines i un màxim de 30. Ambdues parts es lliuraran enquadrades en un únic volum.

FG teòrics.

Extensió per especialitat:

- **Interpretació:** L'extensió del treball no serà inferior a 30 pàgines ni superior a 50, exclosos l'índex, la bibliografia, la portada i els annexos.

- **Direcció:** L'extensió del treball no serà inferior a 30 pàgines ni superior a 60, exclosos l'índex, la bibliografia, la portada i els annexos.

- **Escenografia:** L'extensió del treball no serà inferior a 60 pàgines ni superior a 100, exclosos l'índex, la bibliografia, la portada i els annexos.

Només aquells TFG col·lectius podran sol·licitar de la direcció del centre, mitjançant la comissió del TFG i previ informe favorable del/la tutor/a, una ampliació de l'extensió i de la durada tant de la part escrita com de la part performativa. La sol·licitud haurà de realitzar-se amb quinze dies d'antelació a la data de dipòsit del treball mitjançant l'imprès corresponent. L'ampliació tindrà un màxim de 10 fulles de la part escrita i de 10 minuts de la part performativa.

En els treballs podrà participar alumnat del centre no matriculat de TFG. No està permesa la col·laboració de persones alienes a l'ESADV.

DEFENSA I ESTRUCTURA

En el moment de realitzar la presentació i defensa del TFG, l'estudiant haurà d'haver superat totes les assignatures del currículum.

Per a poder optar a la presentació i defensa davant tribunal serà requisit imprescindible comptar amb l'informe d'avaluació favorable elaborat pel tutor/a i haver assistit, almenys, a sis sessions de tutorització. En cas de no complir aquest últim requisit, el tutor/a queda facultat per a no emetre l'informe favorable, sense el qual l'alumne no podrà presentar-se a aqueixa convocatòria. En el cas dels treballs en grups l'informe serà individual.

En el cas dels **TFG escènics** l'alumnat mostrarà el seu treball en un espai adequat, dins o fora del centre, que s'haurà de comunicar en el moment de depositar el treball en secretaria. En cas de mostrar el TFG fora de l'ESADV, s'haurà de buscar un espai el més a prop del Centre possible i amb fàcil accés. Tindrà una durada màxima de 30 minuts. Aquestes mostres estaran obertes al públic.

La defensa de la memòria que acompanya els treballs escènics, tindrà una durada màxima de 20 minuts i es realitzarà en la mateixa sessió, llevat que el Tribunal decidisca ajornar-la a un altre dia.

En el cas dels TFG col·lectius, cada estudiant haurà de presentar una memòria individual, en la què s'explicitarà de forma inequívoca (a l'índex), l'autoria de cada apartat i aquells que s'hagen desenvolupat de forma conjunta. La defensa es realitzarà en el mateix acte, però de forma individual. En la defensa oral hauran de participar tots els integrants del TFG. Cada estudiant tindrà el seu temps d'exposició (els temps que disposen per a l'exposició es modificaran en funció del nombre de components del TFG. El temps màxim serà de 15 minuts per estudiant). Els punts generals constituïran la part comú del treball, que podrà repartir-se entre els estudiants per a la seua exposició, tot i que, si ho consideren, podran exposar els aspectes diferencials del seu enfocament front al dels altres companys/es del grup. En qualsevol cas, la defensa de les conclusions, el diari de treball (si n'hi ha) i fins i tot la motivació, hauran de exposar-se individualment de manera breu.

En els **TFG d'escriptura dramàtica** la defensa podrà exemplificar-se, si és el cas, amb una breu posada en escena, o amb una lectura dramatitzada en un espai que s'haurà de comunicar en el moment de depositar el treball en

secretaria. Aquesta escenificació serà pública i no podrà excedir dels 30 minuts. La defensa de la memòria tindrà una durada màxima de 20 minuts i es realitzarà en la mateixa sessió, llevat que el Tribunal decidisca ajornar-la a un altre dia.

Per als **TFG teòrics**, cada estudiant disposarà d'un màxim de 30 minuts d'exposició i defensa, en la qual haurà d'exposar els objectius, la metodologia, el contingut i les conclusions del seu TFG.

En concloure la defensa, el Tribunal podrà plantejar preguntes, sol·licitar aclariments o efectuar comentaris o suggeriments sobre el TFG presentat.

COM REDACTAR EL TFG

Els TFG han d'ajustar-se a uns formats i a unes mínimes normes d'estil relatives a la seua organització i presentació que queden descrites en l'Annex I d'aquesta guia. Aquestes normes hauran de tenir-se en compte quan els TFG corresponguen a modalitats escrites, així com per a les memòries que acompanyen els treballs performatius.

ESTRUCTURA DEL TFG

Els **TFG teòrics** i les **memòries dels TFG performatius** hauran de contenir obligatòriament els següents apartats:

- a) Portada. Les dades que han d'aparèixer són: logotip conjunt ISEACV-ESADV; Escola Superior d'Art Dramàtic de València; títol del treball; nom i cognoms de l'autor/a; nom i cognoms del tutor/a; especialitat a què correspon i data de la convocatòria a la qual es presenta.
- b) Resum/abstract (entre 150 i 200 paraules) i paraules clau/keywords (entre 5 i 8).
- c) Agraïments (optatiu).
- d) Índex general amb l'enumeració de les pàgines.
- e) Altres índexs, si escau (taules, figures, llista d'abreviatures, etc.).
- f) Introducció (contextualització, justificació i interès del tema).
- g) Objectius concrets del TFG.
- h) Metodologia.
- i) Desenvolupament. Dividit en epígrafs. En aquest apartat, el més ampli, s'exposarà el cos fonamental del treball i s'argumentaran les idees principals i secundàries del mateix.
- j) Conclusions. Exposades de manera ordenada i en coherència amb els objectius plantejats.
- k) Bibliografia.
- l) Annexos: Taules, quadres, figures, gràfics, o qualsevol altre material complementari.

AUTORIA DEL TFG

Amb caràcter general, l'estudiant tindrà la consideració d'autor/a del TFG elaborat i serà titular dels seus drets de propietat intel·lectual (Estatut de l'estudiant aprovat pel Ministeri d'Educació en 2011 i article 5 de la Llei de Propietat Intel·lectual).

En cas de publicació o qualsevol altre tipus de comunicació pública del TFG, oral o escrita, serà obligatòria la menció al tutor/a.

L'estudiant signarà una declaració jurada de no plagi (es facilitarà en secretaria) en la que farà constar la seua autoria. En el cas de TFG col·lectiu, cada membre del grup haurà de signar aquesta declaració de manera individual.

El TFG será un trabajo individual que el alumnado desarrollará bajo la orientación y supervisión de su tutor o tutora académico. No obstante, se podrá realizar un TFG colectivo previa autorización del tutor/a y teniendo en cuenta que cada estudiante componente del grupo ha de presentar un estudio individualizado en el que deben quedar especificados los aspectos comunes e individuales que se trabajan, la finalidad de hacerlo en grupo y sus conclusiones finales. En los trabajos colectivos podrán participar alumnos de otras especialidades.

Las temáticas de los TFG podrán estar relacionadas con cualquier materia de la especialidad cursada y con cualquier aspecto de la práctica profesional. No deben haberse realizado previamente como actividad de las asignaturas propias de la titulación.

El alumnado presentará sus propuestas de TFG en la secretaría del centro, mediante el impreso adecuado (disponible en secretaría). Una vez comprobados los requisitos académicos, la secretaría remitirá a los departamentos las propuestas y estos las harán llegar a los tutores/as correspondientes. En la propuesta, el estudiante podrá indicar hasta tres opciones de tutor/a, por orden de preferencia (ver calendario anual).

Para aquellas solicitudes que no sean aceptadas por los tutores/as habrá una nueva convocatoria para presentar una segunda propuesta (ver calendario anual).

La co-tutorización será posible solo en trabajos colectivos de diferentes especialidades.

La propuesta de TFG deberá ser revisada y aprobada por la Comisión Académica de Centro (CACE) y deberá contar con el visto bueno de la Dirección.

La Comisión Académica de Centro (CACE) puede realizar las sugerencias de cambios o rectificaciones del proyecto que considere necesarias previas a la validación del proyecto. Esta notificación se realizará a los alumnos de forma individual a través del tutor o tutora.

Una vez validada la propuesta, la secretaría enviará una comunicación oficial al/la estudiante. Las propuestas tendrán una validez de un curso académico. Si un TFG no llegara a presentarse en el curso en que se ha solicitado y el/la estudiante desea continuar con el mismo tema y tutor/a podrá presentarlo en el siguiente curso académico, con la aprobación del tutor/a, que informará a la secretaría.

TUTORES/TUTORAS

El alumnado deberá dirigirse a la secretaría del centro para solicitar Profesor/a Tutor/a mediante el impreso correspondiente (ver calendario anual).

Para aquellas solicitudes que no sean aceptadas por los departamentos habrá una segunda convocatoria para presentar una nueva solicitud (ver calendario anual).

En caso de co-tutorización, los motivos que la justifiquen deberán explicarse mediante un escrito que acompañe la propuesta.

Cada tutor/a podrá tener un máximo de 3 TFG, siempre y cuando uno de ellos se presente en la convocatoria de febrero. En caso contrario, el máximo de TFG será de 2.

Cada TFG tendrá asignada una hora semanal con el tutor/tutora.

NOVIEMBRE

MODALIDADES DE TFG

Modalidad 1. Trabajos performativos.

Trabajo individual o colectivo donde el estudiante debe demostrar su autonomía y suficiencia para realizar un proyecto artístico performativo como futuro/a profesional de las artes escénicas, aplicadas a las metodologías, técnicas y conocimientos adquiridos en la titulación. Los TFG performativos pueden ser:

1.1. Trabajos **escénicos**: Pueden desarrollarse en cualquier campo de la creación escénica, en todas sus variantes.

1.2. Trabajo de **escritura dramática**: Escritura de un texto dramático o un guion, que pueda servir de base para cualquier tipo de creación escénica o audiovisual. La ideación podrá ser original o una adaptación a partir de una previa.

Modalidad 2. Trabajos teóricos.

Trabajo individual o colectivo donde el estudiante debe demostrar su autonomía y suficiencia en la recogida de información y en el análisis e interpretación de la misma en el ámbito teatral, aplicando las metodologías, técnicas y conocimientos adquiridos en la titulación para desarrollar una reflexión teórica sobre cualquier tipo de referente dentro del campo de las artes escénicas tanto sobre el mundo teórico como sobre el mundo de la práctica.

ALCANCE Y EXTENSIÓN DEL TFG

El TFG debe plantearse de tal manera que el estudiante lo pueda realizar con la dedicación y esfuerzo equivalente a una asignatura. Deberá ser coherente con el nivel de formación y exigir una dedicación por parte del alumnado acorde con los 7 ECTS en la especialidad de Interpretación, 8 ECTS en la especialidad de Dirección escénica y Dramaturgia y 14 ECTS en la especialidad de Escenografía.

Los **TFG escénicos** tendrán una duración máxima de 30 minutos. Además deberán contener, en cualquier caso, una parte escrita: una memoria de carácter académico en la que obligadamente se ha de incluir un resumen del "diario de trabajo".

Extensión por especialidad:

- Interpretación: La extensión de la memoria no será inferior a 20 páginas ni superior a 30, excluidos el índice, la bibliografía, la portada y los anexos. El resumen del diario de trabajo o el diario de trabajo completo deberá incluirse en el apartado "Desarrollo" dentro del cuerpo del trabajo.

- Dirección: La extensión de la memoria no será inferior a 20 páginas ni superior a 40, excluidos el índice, la bibliografía, la portada y los anexos. El resumen del diario de trabajo o el diario de trabajo completo deberá incluirse en el apartado "Desarrollo" dentro del cuerpo del trabajo.

-Escenografía: La extensión de la memoria no será inferior a 40 páginas ni superior a 60, excluidos el índice, la bibliografía, la portada y los anexos. El resumen del diario de trabajo o el diario de trabajo completo deberá incluirse en el apartado "Desarrollo" dentro del cuerpo del trabajo.

Los **TFG de escritura dramática** constarán de dos partes: el Trabajo de escritura dramática, y la Memoria o trabajo teórico justificativo. La memoria tendrá un mínimo de 20 páginas y un máximo de 30. Ambas partes se entregarán encuadradas en un único volumen.

TFG teóricos.

Extensión por especialidad:

- *Interpretación: La extensión del trabajo no será inferior a 30 páginas ni superior a 50, excluidos el índice, la bibliografía, la portada y los anexos.*
- *Dirección: La extensión del trabajo no será inferior a 30 páginas ni superior a 60, excluidos el índice, la bibliografía, la portada y los anexos.*
- *Escenografía: La extensión del trabajo no será inferior a 60 páginas ni superior a 100, excluidos el índice, la bibliografía, la portada y los anexos.*

Sólo aquellos TFG colectivos podrán solicitar de la dirección del centro, a través de la Comisión de TFG y previo informe favorable del tutor, una ampliación de la extensión y de la duración tanto de la parte escrita como de la parte performativa. La solicitud se realizará con un mínimo de quince días de antelación a la fecha de depósito del trabajo, mediante el impreso correspondiente. La ampliación tendrá un máximo de 10 páginas en la parte escrita y de 10 minutos en la parte performativa.

En los trabajos podrá participar alumnado del centro no matriculado de TFG. No está permitida la colaboración de personas ajenas a la ESADV.

DEFENSA Y ESTRUCTURA

En el momento de realizar la presentación y defensa del TFG, el estudiante deberá haber superado todas las asignaturas del currículo.

Para poder optar a la presentación y defensa ante tribunal será requisito imprescindible contar con el informe de evaluación favorable elaborado por el tutor/a y haber asistido, al menos, a seis sesiones de tutorización. En el caso de no cumplir este último requisito, el tutor/a queda facultado para no emitir el informe favorable, sin el cual el alumno no podrá presentarse a esa convocatoria. En el caso de los trabajos de grupo el informe será individual.

*En el caso de los **TFG escénicos** el alumno mostrará su trabajo en un espacio adecuado, dentro o fuera del centro, que deberá comunicar en el momento de depositar el trabajo en secretaría. En caso de mostrar el TFG fuera de la ESADV, se tendrá que buscar un espacio lo más cerca del Centro posible y de fácil acceso. Tendrá una duración máxima de 30 minutos. Estas muestras estarán abiertas al público.*

La defensa de la memoria que acompaña los trabajos escénicos tendrá una duración máxima de 20 minutos y se realizará en la misma sesión, salvo que el Tribunal decida aplazar a otro día.

En el caso de los TFG colectivos, cada estudiante deberá presentar una memoria individual, en la que se explicitará de forma inequívoca (en el índice) autoría de cada apartado y aquellos que se hayan desarrollado de forma conjunta. La defensa se realizará en el mismo acto, pero de forma individual. En la defensa oral tendrán que participar todos los integrantes del TFG. Cada estudiante contará con su tiempo de exposición (los tiempos que disponen para la exposición se modificarán en función del número de componentes del TFG. El tiempo máximo será de 15 minutos por estudiante). Los puntos generales constituirán la parte común del trabajo, que podrá repartirse entre los estudiantes para la su exposición, aunque, si lo consideran pertinente, podrán exponer los aspectos diferenciales de su enfoque respecto a los del resto de compañeros del grupo. En cualquier caso, la defensa de las conclusiones, el diario de trabajo (si lo hay) e incluso la motivación, tendrán que exponerse individualmente de manera breve.

*En los TFG de **escritura dramática** la defensa podrá ejemplificarse, si es el caso, con una breve puesta en escena, o con una lectura dramatizada en un*

espacio que deberá comunicar en el momento de depositar el trabajo en secretaría. Dicha escenificación será pública y no podrá exceder de los 30 minutos. La defensa de la memoria tendrá una duración máxima de 20 minutos y se realizará en la misma sesión, salvo que el Tribunal decida aplazarla a otro día.

Para los **TFG teóricos**, cada estudiante dispondrá de un máximo de 30 minutos de exposición y defensa, en la que deberá exponer los objetivos, la metodología, el contenido y las conclusiones de su TFG.

Al concluir la defensa, el Tribunal podrá plantear preguntas, solicitar aclaraciones o efectuar comentarios o sugerencias sobre el TFG presentado.

CÓMO REDACTAR EL TFG

Los TFG deben ajustarse a unos formatos y a unas mínimas normas de estilo y relativas a su organización y presentación que quedan descritas en el Anexo I de esta guía. Estas normas deberán tenerse en cuenta cuando los TFG correspondan a modalidades escritas, así como para las memorias que acompañan los trabajos performativos.

ESTRUCTURA DEL TFG

Los **TFG teóricos** y las **memorias de los TFG performativos** deberán contener obligatoriamente los siguientes apartados:

- a) Portada. Los datos que deben aparecer son: logotipo conjunto ISEACV-ESADV; Escuela Superior de Arte Dramático de Valencia; título del trabajo; nombre y apellidos del autor/a; nombre del tutor/a; especialidad a la que corresponde y fecha de la convocatoria a la que se presenta.
- b) Resumen/abstract (entre 150 y 200 palabras) y palabras clave/keywords (entre 5 y 8).
- c) Agradecimientos (optativo).
- d) Índice general adecuadamente paginado.
- e) Otros índices, si procede (tablas, figuras, lista de abreviaturas, etc.).
- f) Introducción (contextualización, justificación e interés del tema).
- g) Objetivos concretos del TFG.
- h) Metodología.
- i) Desarrollo. Dividido en epígrafes. En este apartado, el más amplio, se expondrá el cuerpo fundamental del trabajo y se argumentarán las ideas principales y secundarias del mismo.
- j) Conclusiones. Expuestas de manera ordenada y en coherencia con los objetivos planteados.
- k) Bibliografía.
- l) Anexos. Tablas, cuadros, figuras, gráficos, cualquier otro material complementario.

AUTORÍA DEL TFG

Con carácter general, el estudiante tendrá la consideración de autor/a del TFG elaborado y será titular de sus derechos de propiedad intelectual (Estatuto del estudiante aprobado por el Ministerio de Educación en 2011 y artículo 5 de la Ley de Propiedad Intelectual).

En caso de publicación o cualquier otro tipo de comunicación pública del TFG, oral o escrita, será obligatoria la mención al tutor/a.

El estudiante firmará una declaración jurada de no plagio, (se facilitará en secretaría) en la que hará constar su autoría. En el caso de TFG colectivo, cada miembro del grupo firmará esta declaración de manera individual.

5 Activitats formatives / Actividades formativas			
5.1 Activitats de treball presencials / Actividades de trabajo presenciales			
ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>	
Tutoria <i>Tutoría</i>	Atenció personalitzada i en grup reduït. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, tallers, lectures, realització de treballs, projectes, etc. <i>Atención personalizada y en pequeño grupo. Periodo de instrucción y/o orientación realizado por un tutor/a con el objetivo de revisar y discutir los materiales y temas presentados en las clases, seminarios, talleres, lecturas, realización de trabajos, proyectos, etc.</i>	28 h.	
Avaluació <i>Evaluación</i>	Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne. <i>Conjunto de pruebas (audiciones, orales y/o escritas) empleadas en la evaluación inicial, formativa o aditiva del alumno.</i>	2 h.	
SUBTOTAL		30 h.	
5.2 Activitats de treball autònom/ Actividades de trabajo autónomo			
ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>	
Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. <i>Estudio del alumno/a: preparación y práctica individual de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.</i>	INT/DIREC/ESCEN 120 150 250	
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>	Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. <i>Preparación en grupo de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.</i>	25 20 70	
SUBTOTAL		145 170 320	
TOTAL		175 200 350	

6 Sistema d'avaluació i qualificació

Sistema de evaluación y calificación

El TFG serà avaluat per un Tribunal compost, almenys, per tres professors/es del Centre. El/la tutor/a podrà suggerir un membre del tribunal, i la resta seran escollit per sorteig seguint els següents criteris:

- Un/a integrant correspondrà a l'especialitat de l'estudiant.
- Un/a integrant correspondrà a qualsevol de les especialitats que s'imparteixen en el Centre.
- Un/a integrant correspondrà a un departament diferent dels altres dos.

El TFG será evaluado por un Tribunal formado por tres profesoras/as del Centro. El/la tutor/a podrá sugerir un miembro del tribunal, y el resto serán escogidos por sorteo siguiendo los siguientes criterios:

- *Un/a integrante corresponderá a la especialidad del/la estudiante.*
- *Un/a integrante corresponderá a cualquier especialidad de las que se imparten en el Centro.*
- *Un/a integrante corresponderá a un departamento diferente de los otros dos.*

6.1 Instruments d'avaluació

Instrumentos de evaluación

Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals,...), exposicions orals, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, quaderns d'observació, port folio,...

Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales,...), exposiciones orales, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio,...

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ <i>INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN</i>	Resultats d'Aprenentatge avaluats Resultados de Aprendizaje evaluados	Percentatge atorgat (%) <i>Porcentaje otorgado (%)</i>
a) Qualificació del tutor/a del TFG. b) Tribunal: Acte de presentació i defensa del TFG	R1, R2, R3, R4, R5	50% (hasta 5 puntos)
a) <i>Calificación del tutor/a del TFG.</i> b) <i>Tribunal: Acto de presentación y defensa del TFG.</i>		50% (hasta 10 puntos)

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega

Criterios de evaluación y fechas de entrega

El/la tutor/a elaborarà un informe sobre el procés de treball, l'actitud i assistència a tutories i l'acompliment dels diferents objectius. A més, informarà si el TFG presentat compleix amb tots els requisits formals que s'exigeixen en aquesta guia docent (veure apartat 4 i annex 1). En aquest sentit, tots els treballs hauran d'estar acabats tant en la seua part teòrica com en la performativa amb l'antelació suficient perquè el/la tutor/a puga realitzar i comprometre's de forma fefaent en aquesta tasca.

Aquest informe inclourà la seua qualificació i serà traslladat al Tribunal. En els TFG col·lectius es farà un informe individual per cadascú dels estudiants.

El informe podrà ser favorable o desfavorable. L'**informe favorable** suposa l' APTE/A, és a dir, una nota mínima de 5 punts, que podrà ser ampliada o no pel Tribunal. L'**informe desfavorable** implica que serà el Tribunal qui qualificarà el TFG en base al 100% de la nota.

Una vegada realitzada la presentació i defensa del TFG per l'estudiant, el Tribunal qualificarà de l'1 al 10 en funció dels criteris i eines d'avaluació d'aquesta guia docent (ANNEX II) i tenint en compte l'informe del/de la tutor/a.

Els Tribunals podran proposar "Matrícula d'Honor" a partir d'un 9, mitjançant un informe que ho justifique dirigit a la Comissió Acadèmica del Centre. En cap cas el Tribunal atorgarà la "Matrícula d'Honor" directament. El nombre de "Matrícules d'Honor" no pot excedir el 5% d'alumnes matriculat en el TFG de cada curs.

El tribunal, després rebre els materials del TFG, farà una primera avaluació dels mateixos. En cas d'existir discrepàncies MOLT GREUS entre la seua valoració i l'informe d'avaluació del/de la tutor/a, sobretot referent a aspectes formals o a no complir els continguts mínims, exigibles en un treball d'aquest nivell acadèmic, el President o la Presidenta del Tribunal, en els cinc dies posteriors al lliurament dels materials en la secretaria del centre, elevarà informe raonat a la CACE, qui podrà proposar a la direcció del centre la no defensa del TFG en la corresponent convocatòria.

En aquest sentit només es considerarà com MOLT GREU:

- Incomplir en més d'un 50% l'estructura fixada en el punt 4 d'aquesta guia.
- El plagi, quan supere el 20% del contingut.
- Incomplir en més d'un 50% les normes de l'Annex I d'aquesta guia.
- Que el contingut no estiga en relació amb la proposta validada.

Si per qualsevol circumstància no s'arribara a presentar el TFG davant el Tribunal, la qualificació final serà "NO QUALIFICAT".

Terminis de lliurament.

Cada curs es publicaran en els taulers d'anuncis del centre les dates de les convocatòries de juny (primera) i juliol (segona), així com els terminis de sol·licitud de presentació i defensa.

Hi haurà una convocatòria extraordinària en el mes de gener-febrer per a l'alumnat que realitze una segona matrícula.

L'alumnat podrà defensar el seu TFG en qualsevol de les convocatòries (primera matrícula: juny/juliol; segona matrícula: febrer/juny, febrer/juliol o juny/juliol). Per a això, haurà d'emplenar a la Secretaria del Centre una sol·licitud de defensa i avaluació del TFG amb, al menys, 15 dies d'antelació a la corresponent convocatòria oficial.

S'adjuntaran a la sol·licitud una còpia del TFG en format digital amb extensió PDF i una còpia impresa i enquadrada.

No s'arreglarà cap document fora del termini establert.

En els quinze dies següents a la finalització de tot el procés, l'alumnat podrà passar per la secretaria del centre a retirar el material complementari que haja pogut lliurar, excepte la còpia digital i la còpia impresa, que quedaran en el repositori del centre per a consultes.

El/la tutor/a elaborará un informe sobre el proceso de trabajo, la actitud y asistencia a tutorías y el cumplimiento de los diferentes objetivos. Además, informará si el TFG presentado cumple con todos los requisitos formales que se exigen en esta guía docente (ver apartado 4 y anexo 1). En este sentido, todos los trabajos deberán estar acabados tanto en su parte teórica como en la performativa con antelación suficiente para que el/la tutor/a pueda realizar y comprometerse de forma fehaciente con esta labor.

Este informe incluirá su calificación y será trasladado al Tribunal. En los TFG colectivos se realizará un informe individual por cada estudiante.

*El informe del/de la tutor/a podrá ser favorable o desfavorable. El **informe favorable** supone el APTO/A, es decir, una nota mínima de 5 puntos, que podrá ser ampliada o no por el Tribunal. El **informe desfavorable** implica que será el Tribunal quien calificará el TFG en base al 100% de la nota.*

Una vez realizada la presentación y defensa del TFG por el/la estudiante, el Tribunal calificará del 1 al 10, en función de los criterios y herramientas de evaluación de esta guía docente (ANEXO II) y teniendo en cuenta el informe del /de la tutor/a.

Los Tribunales podrán proponer "Matrícula de Honor" a partir de una calificación de 9, mediante un informe que lo justifique dirigido a la Comisión Académica del Centro. En ningún caso el Tribunal otorgará la "Matrícula de Honor" directamente. El número de "Matrículas de Honor" no puede exceder el 5% de alumnos/as matriculado en el TFG de cada curso.

El Tribunal, después de recibir los materiales del TFG, hará una primera evaluación de los mismos. En caso de existir discrepancias MUY GRAVES entre su valoración y el informe de evaluación del/de la tutor/a, sobre todo referentes a aspectos formales o a no cumplir los contenidos mínimos exigibles en un trabajo de este nivel académico, el Presidente o la Presidenta del Tribunal, en los cinco días posteriores a la entrega de los materiales en la secretaría del centro, elevará un informe razonado a la CACE, quien podrá proponer a la dirección del centro la no defensa del TFG en la correspondiente convocatoria.

En este sentido sólo se considerará como MUY GRAVE:

- Incumplir en más de un 50% la estructura fijada en el punto 4 de esta guía.
- El plagio, cuando supere el 20% del contenido.
- Incumplir en más de un 50% las normas del Anexo I de esta guía.
- Cuando el contenido no esté en relación con la propuesta validada.

Si por cualquier circunstancia no se llegara a presentar el TFG ante el Tribunal, la calificación final será "NO CALIFICADO".

Plazos de entrega.

Cada curso se publicará en los tablones de anuncios del centro las fechas de las convocatorias de junio (primera) y julio (segunda), así como los plazos de solicitud de presentación y defensa.

Habrà una convocatoria extraordinaria en el mes de enero-febrero para el alumnado que realice una segunda matrícula.

El alumnado podrá defender su TFG en cualquiera de las convocatorias (primera matrícula: junio/julio; segunda matrícula: febrero/junio, febrero/julio o junio/julio). Para ello, deberá rellenar en la secretaría del centro una solicitud de defensa y evaluación del TFG con, al menos, quince días de antelación a la correspondiente convocatoria oficial.

Se adjuntará a la solicitud una copia del TFG en formato digital con extensión PDF y una copia impresa y encuadrada.

No se aceptará ningún documento fuera del plazo establecido.

En los quince días posteriores a la finalización del proceso, el alumnado podrá pasar por la secretaria del centro a retirar el material complementario que haya podido entregar, excepto la copia digital y la copia impresa, que quedarán en el repositorio del centro para consultas.

6.3 Sistemes de recuperació *Sistemas de recuperación*

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes (criteris d'avaluació i dates d'entrega)
Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases (criterios de evaluación y fechas de entrega)

En cas d'obtindre un informe desfavorable, el/la tutor/a farà arribar a l'estudiant un document amb les recomanacions oportunes per a la millora del treball i la seua posterior avaluació en la convocatòria següent.

Reclamacions.

L'alumnat no conforme amb la qualificació obtinguda podrà presentar, en el termini de tres dies a partir de la notificació de la qualificació, sol·licitud de revisió de la nota del seu TFG mitjançant una instància dirigida al President/a del Tribunal, argumentant les raons de la seua disconformitat.

No obstant això, si es manté la reclamació una vegada efectuats pel Tribunal la revisió sol·licitada, es podrà presentar recurs d'alçada dirigit a la direcció de l'ISEACV en el termini d'un mes des de la resolució del Tribunal.

En el caso de obtener un informe desfavorable, el/la tutor/a hará llegar al/a la estudiante un documento con las recomendaciones oportunas para la mejora del trabajo y su posterior evaluación en la convocatoria siguiente.

Reclamaciones.

El alumno no conforme con la calificación obtenida podrá presentar, en el plazo de tres días a partir de la notificación de la calificación, solicitud de revisión de la nota de su TFG mediante una instancia dirigida al/a la Presidente/a del Tribunal, argumentando las razones de su disconformidad.

No obstante, si se mantiene la reclamación una vez efectuada por el Tribunal la revisión solicitada, podrá presentar un recurso de alzada dirigido a la dirección del ISEACV en el plazo de un mes desde la resolución del Tribunal.

7 Bibliografía

Bibliografía

CLANCHY, J. y BALLARD, B. (1995). *Cómo se hace un trabajo académico. Guía para estudiantes universitarios*. Ed. PUZ, Zaragoza.

COROMINA, E., CASACUBERTA, X. y QUINTANA, D. (2000). *El treball de recerca. Procés d'elaboració, memòria escrita, exposició oral i recursos*. Eumo Editorial, Vic.

ECO, U. (2010) *Cómo se hace una tesis*. Ed. Gedisa. Biblioteca de Educación. Barcelona.

FERRER, V., CARMONA, M. y SORIA, V. (2012). *El trabajo de fin de grado. Guía para estudiantes docentes y agentes colaboradores*. Madrid: Mc Graw Hill.

QUESADA, J. (1987). *Redacción y presentación del trabajo intelectual: tesinas, tesis doctorales, proyectos, memorias, monografías*. Ed. Paraninfo, Madrid.

RIGO, E. y GENESCA, G. (2000). *Tesis i treballs. Aspectes formals*. Eumo Editorial, Vic.

ROUYERAN, J. C. (1994). *Mémoires et thèses. L'art et les méthodes. Préparation, rédaction, présentation*. Ed. Maisonneuve et Larose, Paris.

VISAUTA, B. (1998). *Análisis Estadístico*. Con SPSS para Windows McGraw Hill V- I y II.

ANNEX I

Llenguatge i estil

- Formal. En treballs de caràcter qualitatiu és comú la redacció en primera persona del plural "nosaltres pensem", "en la nostra investigació" o primera persona del singular si fan referència a l'experiència personal o la pràctica. S'utilitzarà l'impersonal segons necessitats del discurs, però sobretot s'aconsella que hi haja un estil global en tot el treball.
- Evitar utilitzar abreviatures. Només s'utilitzen en les llistes de referència, notes a peu de pàgina, esclaridores entre parèntesis, quadres i gràfics. (Vol., ed., pàg.).
- Ús de les sigles: primer s'ha d'enunciar el nom complet, seguit de les sigles entre parèntesis, en majúscula i sense puntuació (UNA, ONU, UPEL, PNL).
- La construcció de paràgrafs, puntuació, ús de lletres majúscules i minúscules han d'ajustar-se a les normes gramaticals.

Marges

- Marges superior, inferior: 3 centímetres.
- Marges esquerre i dret: 2,5 centímetres.
- En la pàgina d'inici de cada capítol, el marge superior serà de 4 cm.
- La sagnia a l'inici de cada paràgraf serà de cinc (5) espais en el marge esquerre (utilitze la funció de tabulador).

Paginació

- Totes les pàgines s'enumeraran en la part inferior centrades (inici de capítol, quadres, gràfics, annexos i la llista de referències).
- La pàgina 1 serà sempre la introducció.
- Les pàgines s'enumeraran amb nombres aràbics, fins i tot els annexos.

Transcripció i impressió

- Paper de grandària A4, color blanc o paper reciclat. Lletra preferiblement Arial No. 12.
- El resum, la dedicatòria, agraïment, introducció, inici de capítol, índex general, llista de quadres i/o gràfics, llista de referència i els annexos han de començar en pàgina nova.
- Utilitzar espai senzill per a cites textuais de més de 40 paraules, resum, llista de referències i nota dempeus de pàgina.
- Quan s'enumeren diversos elements en un paràgraf: Amb lletres entre parèntesis (a), (b) en paràgrafs separats i amb sagnia de 5 espais la primera línia.

Interlineat

- El text s'escriurà a espai i mig, així com entre cada autor en la llista de referències (bibliografia).
- No es deixarà espai addicional entre els paràgrafs del text.
- L'espaiat triple s'utilitzarà abans dels títols de capítols, abans dels subtítols, dels quadres i gràfics. I després de títols de capítols, de subtítols i de quadres i gràfics, espaiat doble.
- Els títols i subtítols de més de dos (2) línies s'escriuran a espai senzill.
- El títol dels capítols s'escriurà en lletres majúscules, mentre que els subtítols només han de portar-la com a inicial. En tots dos casos s'ha d'utilitzar la «negreta». També si hi ha subtítols (1.1.1.), només la inicial en majúscula.

Presentació de quadres, taules, gràfics i figures

- Han de ser incorporats dins del text i no al final del capítol o en annexos. Els de xicoteta dimensió se situaran entre paràgrafs i els de major dimensió després d'haver-se esmentat.
- S'enumeren en forma consecutiva, amb nombres aràbics. Exemple Quadre 3, Taula 4, es pot remetre a aquests utilitzant parèntesi (veure Quadre 3).

La identificació dels quadres (quadre i nombre) es col·loca en la part inferior, centrat, en lletres negretes normal. Després s'escriu el títol en lletres itàliques o cursives iniciant totes les línies al marge esquerre. Si el títol té més de dos (2) línies ha d'anar a un (1) espai. Si continua en l'altra pàgina, no es repeteix el nom, només es col·loca Quadre 3 (cont.). A continuació s'ha d'escriure la paraula (Nota.) en itàlica seguida d'un punt per a indicar la font on es va obtenir la informació. Exemple: Nota. Dades preses de González (1999).

En la presentació dels quadres es restringirà, en la majoria dels casos, l'ús de línies verticals en la diagramació, per a açò s'utilitzarà l'autoformat de taula "Bàsic 1" o combinar cel·les.

També s'ha d'utilitzar la llegenda per a explicar les sigles, abreviatures, símbols o qualsevol altra aclaridora que permeta la seua interpretació. S'ordenen després de l'índex general com a llista de quadres o de gràfics (per ordre alfabètic).

CITES I REFERÈNCIES

IMPORTANT:

Per qualsevol aspecte no recollit en les següents normes de citació, l'alumnat haurà de regir-se per les normes APA en la seua última versió (7^a).

<https://normas-apa.org/wp-content/uploads/Guia-Normas-APA-7ma-edicion.pdf>

- La utilització de cites textuais, així com la seua extensió han d'estar plenament justificades.
- Els noms de llibres, revistes i treballs han d'aparèixer sempre en cursiva.
- Els articles han de nomenar-se sempre entre cometes.
- Cites curtes, amb menys de 40 paraules: s'incorporen en el text ("entre cometes" i el nombre de pàgina pot anar al final de la cita o a l'inici; depèn de la redacció de l'encapçalat).

Exemple: El terme paradigma ho defineixen diversos autors de la següent manera "és una xarxa de creences teòriques i metodològiques entrelaçades que permeten la selecció, avaluació i crítica de temes, problemes i mètodes" (Rivas, 1995:209). O també: ...diversos autors entre ells Rivas (1995:209) defineixen el paradigma de la següent manera: "...problemes i mètodes".

- Cites amb més de 40 paraules van en bloc, sense sagnia en la primera línia, a espai senzill i porta cometes). El bloc de cita porta sagnia de cinc (5 espais) per tots dos costats. Haurà de separar-se dels paràgrafs anterior i posterior per dos (2) espais.

Exemple: Martínez va trobar el següent:

"La ciència resulta incapaç d'entendre's a si mateixa de manera completa, encara que pot ajudar a la comprensió d'aquest procés. El seu mètode li l'impedeix. Açò exigeix el recurs a la metaciència. Però la metaciència no és ciència com la metafísica" (1993:15).

- Quan en la cita s'ometen algunes paraules s'indica amb una el·lipse: (...).
- Les idees de l'autor de l'estudi per aclarir la cita textual s'escriuen entre claudàtors [ ].
- Totes les cites realitzades en el text han d'aparèixer en la llista de referències. Cuidar l'ortografia en els noms dels autors i constatar bé l'any.

- Cites de tres (3) o més autors, la primera vegada s'han de nomenar tots. Després s'escriu només el cognom de qui aparega de primer en l'ordre d'autoria, seguit de l'expressió: "i uns altres"; i després es col·loca l'any de la publicació.
- Les idees aportades per múltiples autors s'ordenen per ordre alfabètic separades de punt i coma: Becerra (1986); Blanco (1990); Romero (1992); Valdez (2000).
- Idees d'un autor expressades en una altra obra (Watson, citat en Lazarus, 1982). O si es prefereix Watson (c. p. en Lazarus, 1982). En la llista de referències se cita a Lazarus.
- Peu de pàgina: es restringiran al mínim.
- La llista de referències (bibliografia) s'organitza en ordre alfabètic, el cognom i la inicial del nom. S'utilitzarà Versal (Versalitas): MARTÍNEZ, P. (2005).
- Si un autor/a té diverses publicacions, s'ordena primer la més antiga. Si té diverses en un mateix any, s'escriu una lletra minúscula després de l'any (1990a, 1990b).
- Si el cognom de l'autor/a és compost, s'ordena segons el prefix (De la Torre, Del Moral).
- Si l'autor/a és una raó social s'ordena d'acord a la primera paraula significativa. Exemple: The British Psychological Society (s'ordena per la B).
- Les obres de dues (2) autors/es s'escriuen en espanyol units per una "i". En anglès per un "&". Exemple (Arias i Soto) (Glesne & Peshkin).
- Al final d'una cita, el punt va després del parèntesi. Exemple: Peña (2000:50).

TIPUS DE REFERÈNCIES IMPRESES. EXEMPLES:

Llibres

GUZMÁN, M. (1993). Tendències innovadores en educació matemàtica. Organització d'Estats Iberoamericana d'Educació, la Ciència i la Cultura. Colòmbia: Editorial Popular.

Articles en publicacions periòdiques

MARTÍNEZ, M. (1995). "L'educació moral: una necessitat en les societats plurals democràtiques" Revista Iberoamericana d'Educació. Vol. 10. No.1, Colòmbia. S'inclourà dia d'edició, ciutat i país.

Ponència i presentacions d'esdeveniments

KLISBERG, B. (1997, juliol). Els programes socials, pal·liatius o solució? Els camins per a superar-la. Ponència presentada en les I Jornades Programàtiques d'Acció Social. Caracas. Extret el 7 de febrer des d'<http://www.ad.org.ve/programa>.

Treballs de grau, ascens i similars

BRICEÑO DE SÁNCHEZ, I. (1996). El clima organitzacional i la seua relació amb la satisfacció laboral dels docents de la I etapa d'Educació Bàsica. Treball de grau de mestratge no publicat. Universitat Pedagògica Experimental Libertador. Caracas.

Documents i reportes tècnics

Ministeri d'Hisenda, Oficina de Programació i Anàlisi Macroeconòmica. (1997). Acompliment de l'economia veneçolana en 1996. Caracas.

Referències de fonts electròniques en línia

GUZMÁN, M. (1993). Tendències innovadores en educació matemàtica. Organització d'Estats Iberoamericana d'Educació, la Ciència i la Cultura. Editorial Popular. Extret el 25 de novembre de 2001 des d'<http://www.oei.co/oeivirt/edumat.html>

Articles en publicacions periòdiques

MARTÍNEZ, M. (1995). L'educació moral: una necessitat en les societats plurals i democràtiques. Revista Iberoamericana d'Educació. Extret el 3 de març de 2002 des d'<http://www.oei.co/oeivirt/rie07a01.html>

Treballs de grau, DEA i similars

BRICEÑO DE SÁNCHEZ, I. (1996). El clima organitzatiu i la seua relació amb la satisfacció dels docents de la I etapa d'Educació Bàsica. Treball de grau de mestratge no publicat, Universitat Pedagògica Experimental Libertador. Caracas. Extret el 8 d'octubre de 1998 des d'<http://150.187.145.11/>

Documents i reportes tècnics

Ministeri d'Hisenda, Oficina de Programació i Anàlisi Macroeconòmica. (1997). Acompliment de l'economia veneçolana en 1996. Extret el 15 de setembre de 2001 des d'<http://www.analítica.com/bit.html>

Document en línia independent, sense autor ni data de publicació

GVU's 8th WWW user survey. (n.d). Extret el 13 de setembre de 2001 des d'<http://www.gvu.gatech.edu/user-surveys-1997-10/>

Comunicacions per e-mail

DODWELL, C. (31 d'agost, 2001). Comentari de la resposta de Smith. [Missatge 16]. Missatge enviat a <http://www.wpunj.edu/studentarchive/msg0088.ht>

Llocs web

The University of Chicago. *The Chicago Manual of Style Online*. <http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html> [Consulta: 14 de junio de 2013]

Blogs

Es cita de la mateixa manera que un article d'Internet.

López Nicolás, J. M. (2013) "¿Por qué los alimentos ecológicos tienen peor aspecto? La bioquímica y el sentido común lo explican" en *Scientia*, 23 de mayo. <<http://scientiablog.com/2013/05/23/por-que-los-alimentos-ecologicos-tienen-peoraspecto-la-bioquimica-y-el-sentido-comun-lo-explican/>> [Consulta: 15 de junio 2013]

Pel·lícules

Títol en versió original (Títol traduït –si el té–. Nom del/la director/a). Productora. Any de publicació.

North by Northwest (Con la muerte en los talones. Dir. Alfred Hitchcock). Paramount. 1959.

Sèries

Títol en versió original (Títol traduït –si el té–. Temporada núm, capítol núm: "Títol entrecometes"). Productora. Any d'emissió.

Breaking bad (temporada 2). MTM Enterprises. 2009.

Breaking bad (temp. 2, cap. 4: "Down"). High Bridge Productions. 2009

Vídeo d'Internet (Youtube, Vimeo...)

Youtube "Redes_373 ¿Para qué sirven las emociones? 1/8" en Youtube <<http://youtu.be/CQ8WJK9qfGo>> [Consulta: 26 de febrer de 2015]

Love of Lesbian & Zahara, "Lucha de gigantes". Vimeo <<http://vimeo.com/16249423>> [Consulta: 23 de gener de 2013]

Videojocs

Nom del videojoc (Versió, any). Empresa desenvolupadora.

Minecraft (Versión1.7.4,2012). Mojang AB.

Tuit (Tweet)

Autor/ o institució (@usuari). "Contingut del tuit". Data, hora del missatge, [Twitter]. <URL> [Consulta: data].

Facebook

Es cita com un tuit. Es copia el post complet si és breu; si és llarg, es donen les primeres paraules per facilitar la seua localització.

Un món en xarxa, "En un món en xarxa, un organigrama jeràrquic no té sentit i fa que el sistema o empresa siga rígid i que li coste adaptar-se a la realitat". 16 de juliol de 2013 [Facebook] <<https://www.facebook.com/unmundoenred>> [Consulta: 17 de juliol de 2013]

ANEXO I

Lenguaje y estilo

- Formal. En trabajos de corte cualitativo es común la redacción en primera persona del plural "nosotros pensamos", "en nuestra búsqueda" o primera persona del singular si hacen referencia a la experiencia personal o la práctica. Se utilizará el impersonal según necesidades del discurso, pero sobre todo se aconseja que haya un estilo global a lo largo de todo el trabajo.
- Evitar usar abreviaturas. Sólo se usan en las listas de referencia, notas al pie de página, aclaratorias entre paréntesis, cuadros y gráficos. (Vol., ed., pp.).
- Uso de las siglas: primero se debe enunciar el nombre completo, seguido de las siglas entre paréntesis, en mayúscula y sin puntuación (UNA, ONU, UPEL, PNL).
- La construcción de párrafos, puntuación, uso de letras mayúsculas y minúsculas deben ajustarse a las normas gramaticales.

Márgenes

- Márgenes superior, inferior: 3 centímetros.
- Márgenes izquierdo y derecho: 2,5 centímetros.
- En la página de inicio de cada capítulo, el margen superior será de 4 cm.
- La sangría al inicio de cada párrafo será de cinco (5) espacios en el margen izquierdo (utilice la función de tabulador).

Paginación

- Todas las páginas se enumerarán en la parte inferior centradas (inicio de capítulo, cuadros, gráficos, anexos y la lista de referencias).
- La página 1 será siempre la introducción.
- Las páginas se enumerarán con números arábigos, incluso los anexos.

Transcripción e impresión

- Papel de tamaño A4, color blanco o papel reciclado. Letra preferiblemente Arial Nº. 12.
- El resumen, la dedicatoria, agradecimiento, introducción, inicio de capítulo, índice general, lista de cuadros y/o gráficos, lista de referencia y los anexos deben comenzar en página nueva.
- Usar espacio sencillo para citas textuales de más de 40 palabras, resumen, lista de referencias y nota de pie de página.
- Cuando se enumeran varios elementos en un párrafo: Con letras entre paréntesis (a), (b) en párrafos separados y con sangría de 5 espacios la primera línea.

Interlineado

- El texto se escribirá a espacio y medio, así como entre cada autor en la lista de referencias (bibliografía).
- No se dejará espacio adicional entre los párrafos del texto.
- El espaciado triple se utilizará antes de los títulos de capítulos, antes de los subtítulos, de los cuadros y gráficos. Y después de títulos de capítulos, de subtítulos y de cuadros y gráficos, espaciado doble.
- Los títulos y subtítulos de más de dos (2) líneas se escribirán a espacio sencillo.
- El título de los capítulos se escribirá en letras mayúsculas, mientras que los subtítulos sólo deben llevarla como inicial. En ambos casos deben utilizarse negrillas. También si hay subtítulos (1.1.1.), solo la inicial en mayúscula.

Presentación de cuadros, tablas, gráficos y figuras

- Deben ser incorporados dentro del texto y no al final del capítulo o en anexos. Los de pequeña dimensión se ubicarán entre párrafos y los de mayor dimensión después de haberse mencionado.
- Se enumeran en forma consecutiva, con números arábigos. Ejemplo Cuadro 3, Tabla 4, se puede remitir a éstos utilizando paréntesis (ver Cuadro 3).

La identificación de los cuadros (cuadro y número) se coloca en la parte inferior, centrado, en letras negritas normal. Después se escribe el título en letras itálicas (cursivas) iniciando todas las líneas al margen izquierdo. Si el título tiene más de dos (2) líneas debe ir a un (1) espacio. Si continúa en la otra página, no se repite el nombre, sólo se coloca Cuadro 3 (cont.).

A continuación se debe escribir la palabra (*Nota.*) en itálica seguida de un punto para indicar la fuente donde se obtuvo la información. Ejemplo: *Nota.* Datos tomados de González (1999). En la presentación de los cuadros se restringirá, en la mayoría de los casos, el uso de líneas verticales en la diagramación, para esto se utilizará el autoformato de tabla "Básico 1" o combinar celdas.

También se debe utilizar la leyenda para explicar las siglas, abreviaturas, símbolos o cualquier otra aclaratoria que permita su interpretación.

Se ordenan después del índice general como lista de cuadros o de gráficos (por orden alfabético).

CITAS Y REFERENCIAS

IMPORTANTE:

Para cualquier aspecto no recogido en las siguientes normas de citación, el alumnado deberá regirse por las normas APA en su última versión (7ª).

<https://normas-apa.org/wp-content/uploads/Guia-Normas-APA-7ma-edicion.pdf>

- La utilización de citas textuales, así como su extensión deben estar plenamente justificadas.
- Los nombres de libros, revistas y trabajos deben aparecer siempre en cursiva.
- Los artículos deben nombrarse siempre entre comillas
- Citas cortas, con menos de 40 palabras: se incorporan en el texto ("entre comillas" y el número de página puede ir al final de la cita o al inicio; depende de la redacción del encabezado).

Ejemplo: El término paradigma lo definen diversos autores de la siguiente manera "es una red de creencias teóricas y metodológicas entrelazadas que permiten la selección, evaluación y crítica de temas, problemas y métodos" (Rivas, 1995:209). O también: ...diversos autores entre ellos Rivas (1995:209) definen el paradigma de la siguiente manera: "...problemas y métodos".

- Citas con más de 40 palabras van en bloque, sin sangría en la primera línea, a espacio sencillo y lleva comillas). El bloque de cita lleva sangría de cinco (5 espacios) por ambos lados. Deberá separarse de los párrafos anterior y posterior por un (2) espacios.

Ejemplo: Martínez encontró lo siguiente:

"La ciencia resulta incapaz de entenderse a sí misma en forma completa, aunque puede ayudar en la comprensión de ese proceso. Su mismo método se lo impide. Ello exige el recurso a la metaciencia. Pero la metaciencia no es ciencia como la metafísica" (1993:15)

- Cuando en la cita se omite algunas palabras se indica con una elipse: (...).
- Las ideas del autor/a del estudio para clarificar la cita textual se escriben entre corchetes [].
- Todas las citas realizadas en el texto deben aparecer en la lista de referencias. Cuidar la ortografía en los nombres de los autores y constatar bien el año.
- Citas de tres (3) o más autores, la primera vez se deben nombrar todos. Luego se escribe sólo el apellido de quien aparezca de primero en el orden de autoría, seguido de la expresión: "y otros"; y luego se coloca el año de la publicación.
- Las ideas aportadas por múltiples autores se ordenan por orden alfabético separadas de punto y coma: Becerra (1986); Blanco (1990); Romero (1992); Valdez (2000).
- Ideas de un autor/a expresadas en otra obra (Watson, citado en Lazarus, 1982). O si se prefiere Watson (c. p. en Lazarus, 1982). En la lista de referencias se cita a Lazarus.
- Pie de página: se restringirán al mínimo.
- La lista de referencias (bibliografía) se organiza en orden alfabético, el apellido y la inicial del nombre. Se utilizará Versal (Versalitas): MARTÍNEZ, P (2005).
- Si un autor/a tiene varias publicaciones, se ordena primero la más antigua. Si tiene varias en un mismo año, se escribe una letra minúscula después del año (1990a, 1990b).
- Si el apellido del autor/a es compuesto, se ordena según el prefijo (De La Torre, Del Moral).
- Si el autor/a es una razón social se ordena de acuerdo a la primera palabra significativa. Ejemplo: The British Psychological Society (se ordena por la B). Las obras de dos (2) autores/as se escriben en castellano unidos por una "y". En inglés por un "&". Ejemplo: (Arias y Soto), (Glesne & Peshkin).
- Al final de una cita, el punto va después del paréntesis. Ejemplo: Peña (2000:50).

TIPOS DE REFERENCIAS IMPRESAS. EJEMPLOS:

Libros

GUZMÁN, M. (1993). *Tendencias innovadoras en educación matemática*. Organización de Estados Iberoamericana de Educación, la Ciencia y la Cultura. Colombia: Editorial Popular.

Artículos en publicaciones periódicas

MARTÍNEZ, M. (1995). "La educación moral: una necesidad en las sociedades plurales y democráticas". *Revista Iberoamericana de Educación*. Vol. 10. No.1, Colombia. Se incluirá día de edición, ciudad y país.

Ponencia y presentaciones de eventos

KLISBERG, B. (1997, julio). *Los programas sociales, paliativos o solución? Los caminos para superarla*. Ponencia presentada en las I Jornadas Programáticas de Acción Social. Caracas. Extraído el 7 de febrero desde <http://www.ad.org.ve/programa>.

Trabajos de grado, ascenso y similares

BRICEÑO DE SÁNCHEZ, I. (1996). *El clima organizacional y su relación con la satisfacción laboral de los docentes de la I etapa de Educación Básica*. Trabajo de grado de maestría no publicado. Universidad Pedagógica Experimental Libertador. Caracas.

Documentos y reportes técnicos

Ministerio de Hacienda, Oficina de Programación y Análisis Macroeconómico. (1997). *Desempeño de la economía venezolana en 1996*. Caracas.

Referencias de fuentes electrónicas en línea

GUZMÁN, M. (1993). *Tendencias innovadoras en educación matemática*. Organización de Estados Iberoamericana de Educación, la Ciencia y la Cultura. Editorial Popular. Extraído el 25 de noviembre de 2001 desde <http://www.oei.co/oeivirt/edumat.html>

Artículos en publicaciones periódicas

MARTÍNEZ, M. (1995). La educación moral: una necesidad en las sociedades plurales y democráticas. *Revista Iberoamericana de Educación*. Extraído el 3 de marzo de 2002 desde <http://www.oei.co/oeivirt/rie07a01.html>

Trabajos de grado, DEA y similares

BRICEÑO DE SÁNCHEZ, I. (1996). *El clima organizacional y su relación con la satisfacción laboral de los docentes de la I etapa de Educación Básica*. Trabajo de grado de maestría no publicado, Universidad Pedagógica Experimental Libertador. Caracas. Extraído el 8 de octubre de 1998 desde <http://150.187.145.11/>

Documentos y reportes técnicos

Ministerio de Hacienda, Oficina de Programación y Análisis Macroeconómico. (1997). *Desempeño de la economía venezolana en 1996*. Extraído el 15 de septiembre de 2001 desde <http://www.analítica.com/bit.html>

Documento en línea independiente, sin autor ni fecha de publicación

GVU's 8th WWW user survey. (n.d). Extraído el 13 de septiembre de 2001 desde <http://www.gvu.gatech.edu/user-surveys-1997-10/>

Comunicaciones por email

DODWELL, C. (31 de agosto, 2001). *Comentario de la respuesta de Smith*. [Mensaje 16]. Mensaje enviado a <http://www.wpunj.edu/studentarchive/msg0088.ht>

Sitios web

The University of Chicago. *The Chicago Manual of Style Online*. <http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html> [Consulta: 14 de junio de 2013]

Blogs

Se cita igual que un artículo de Internet.

López Nicolás, J. M. (2013) "¿Por qué los alimentos ecológicos tienen peor aspecto? La bioquímica y el sentido común lo explican" en *Scientia*, 23 de mayo. <<http://scientiablog.com/2013/05/23/por-que-los-alimentos-ecologicos-tienen-peor-aspecto-la-bioquimica-y-el-sentido-comun-lo-explican/>> [Consulta: 15 de junio 2013]

Películas

Título en versión original (Título traducido –si lo tiene–. Nombre del director). Productora. Año de publicación.

North by Northwest (Con la muerte en los talones. Dir. Alfred Hitchcock). Paramount. 1959.

Series

Título en versión original (Título traducido –si lo tiene–. Temporada nº, capítulo nº: "Título entrecomillado"). Productora. Año de emisión.

Breaking bad (temporada 2). MTM Enterprises. 2009.

Breaking bad (temp. 2, cap. 4: "Down"). High Bridge Productions. 2009

Vídeo de Internet (Youtube, Vimeo...)

Youtube "Redes_373 ¿Para qué sirven las emociones? 1/8" en Youtube <<http://youtu.be/CQ8WJK9qfGo>> [Consulta: 26 de febrero de 2015]

Love of Lesbian & Zahara, "Lucha de gigantes". Vimeo <<http://vimeo.com/16249423>> [Consulta: 23 de enero de 2013]

Videojuegos

Nombre del videojuego (Versión, año). Empresa desarrolladora.

Minecraft (Versión 1.7.4, 2012). Mojang AB.

Tuit (Tweet)

Autor o institución (@usuario). "Contenido del tuit". Fecha, hora del mensaje, [Twitter]. <URL> [Consulta: fecha].

Facebook

Se cita como un tuit. Se copia el post completo si es breve; si es largo, se dan las primeras palabras que faciliten su localización.

Un mundo en red, "En un mundo en red, un organigrama jerárquico no tiene sentido y hace que el sistema o empresa sea rígido y que le cueste adaptarse a la realidad". 16 de julio de 2013 [Facebook] <<https://www.facebook.com/unmundoenred>> [Consulta: 17 de julio de 2013]

ANNEX II / ANEXO II
**AVALUACIÓ TFG TEÒRIC
EVALUACIÓN TFG TEÓRICO**

1. Contingut / Contenido	(30%)	M	R	S	N	E
Pertinència dels continguts. Integració de les competències i continguts treballats en la titulació <i>Pertinencia de los contenidos. Integración de las competencias y contenidos trabajados en la titulación</i>	10%					
Caràcter reflexiu i argumentació <i>Carácter reflexivo y argumentación</i>	5%					
Organització adequada i coherent del treball en funció de la seua naturalesa <i>Organización adecuada y coherente del trabajo en función de su naturaleza</i>	5%					
Claredat en l'exposició i coherència amb la fonamentació teòrica <i>Claridad en la exposición y coherencia con la fundamentación teórica</i>	10%					
Qualificació / Calificación _____						

2. Metodologia i fonts / Metodología y fuentes	(20%)	M	R	S	N	E
Justificació (rellevància de la temàtica triada per la seua vinculació amb les competències pròpies dels estudis d'Art Dramàtic i exposició clara de la fonamentació teòrica i del context del treball) <i>Justificación (relevancia de la temática elegida por su vinculación con las competencias propias de los estudios de Arte Dramático y exposición clara de la fundamentación teórica y del contexto del trabajo)</i>	6%					
Objectius (exposició clara i concisa dels objectius perseguits) <i>Objetivos (exposición clara y concisa de los objetivos perseguidos)</i>	4%					
Metodologia i pla de treball (descripció del mètode i pla de treball seguits) <i>Metodología y plan de trabajo (descripción del método y plan de trabajo seguidos)</i>	8%					
Referències bibliogràfiques (maneig de bibliografia especialitzada: pertinència i actualitat, coherència en les normes de citació) <i>Referencias bibliográficas (manejo de bibliografía especializada: pertinencia y actualidad, coherencia en las normas de citación)</i>	2%					
Qualificació / Calificación _____						

3. Forma / Forma (10%)		M	R	S	N	E
Correcció lingüística (ortogràfica, gramatical, sintàctica, lèxica i textual) <i>Corrección lingüística (ortográfica, gramatical, sintáctica, léxica i textual)</i>	6%					
Precisió en l'ús de la terminologia específica <i>Precisión en el uso de la terminología específica</i>	2%					
Presentació: adequació a les normes de presentació del TFG establides en la present Guia Docent <i>Presentación: adecuación a las normas de presentación del TFG establecidas en la presente Guía Docente</i>	2%					
Qualificació / Calificación _____						

4. Creativitat / Creatividad (20%)		M	R	S	N	E
Conclusions, grau de consecució dels objectius proposats <i>Conclusiones, grado de consecución de los objetivos propuestos</i>	15%					
Originalitat, acreditació de l'interès del TFG i les seues aportacions <i>Originalidad, acreditación del interés del TFG y sus aportaciones</i>	5%					
Qualificació / Calificación _____						

5. Presentació oral / Presentación oral (20%)		M	R	S	N	E
Exposició clara i ben estructurada <i>Exposición clara y bien estructurada</i>	10%					
Ús adequat de materials de suport a l'exposició <i>Uso adecuado de materiales de apoyo a la exposición</i>	2%					
Ús adequat del llenguatge verbal i no verbal per a la comunicació dels continguts <i>Uso adecuado del lenguaje verbal y no verbal para la comunicación de los contenidos</i>	2%					
Distribució del temps de l'exposició <i>Distribución del tiempo de la exposición</i>	2%					
Adequació de les respostes a les preguntes plantejades pel Tribunal Avaluador <i>Adecuación de las respuestas a las preguntas planteadas por el Tribunal Evaluador</i>	4%					
Qualificació / Calificación _____						
Qualificació total / Calificación total _____						

Criteris per a l'avaluació / Criterios para la evaluación	
<p>Malament. El seu desenvolupament és completament negatiu. No posseeix cap aspecte positiu a destacar en aquesta capacitat, per la qual cosa els plans de mesures han d'estar encaminats a eliminar les deficiències i desenvolupar aquesta capacitat.</p> <p><i>Mal.</i> Su desarrollo es completamente negativo. No posee ningún aspecto positivo a destacar en esta capacidad, por lo que los planes de medidas deben estar encaminados a eliminar las deficiencias y desarrollar dicha capacidad.</p>	Puntuació / Puntuación de 0 a 2'9
<p>Regular. No es mostra un bon nivell de desenvolupament, per la qual cosa és una capacitat que encara que té desenvolupats alguns trets positius, predominen molts punts fallits que han de ser solucionats.</p> <p><i>Regular.</i> No se muestra un buen nivel de desarrollo, por lo que es una capacidad que aunque tiene desarrollados algunos rasgos positivos, predominan muchos puntos fallidos que deben ser solucionados.</p>	Puntuació / Puntuación de 3 a 4'9
<p>Suficient. Un bon desenvolupament de la capacitat, però posseeix algunes limitacions a superar.</p> <p><i>Suficiente.</i> Un buen desarrollo de la capacidad, pero posee algunas limitaciones a superar.</p>	Puntuació / Puntuación de 5 a 6'9
<p>Notable. Un bon desenvolupament de la capacitat.</p> <p><i>Notable.</i> Un buen desarrollo de la capacidad.</p>	Puntuació / Puntuación de 7 a 8'9
<p>Excel·lent. Desenvolupament acabat de la capacitat.</p> <p><i>Sobresaliente.</i> Desarrollo completo de la capacidad.</p>	Puntuació / Puntuación de 9 a 10

AVALUACIÓ TFG PERFORMATIU ESCÈNIC
EVALUACIÓN TFG PERFORMATIVO ESCÉNICO

1. Treball de creació artística / Trabajo de creación artística (60%)	M	R	S	N	E
1.1 Presentació del treball escènic – creatiu (30%) <i>Presentación del trabajo escénico – creativo</i>					
Plantejament i interès de la proposta <i>Planteamiento e interés de la propuesta</i>	3%				
Rigor conceptual i visió personal <i>Rigor conceptual y visión personal</i>	3%				
Ús correcte de les tècniques i llenguatges escènics i performatius <i>Uso correcto de las técnicas y lenguajes escénicos y performativos</i>	12%				
Destresa en l'execució <i>Destreza en la ejecución</i>	12%				
Qualificació / <i>Calificación</i> _____					
1.2 Coherència creativa de la proposta (30%) <i>Coherencia creativa de la propuesta</i>					
Ús correcte de les metodologies utilitzades <i>Uso correcto de las metodologías utilizadas</i>	10%				
Coherència dramaturgic <i>Coherencia dramaturgic</i>	12%				
Ús del llenguatge i dels recursos escènics <i>Uso del lenguaje y de los recursos escénicos</i>	8%				
Qualificació / <i>Calificación</i> _____					
2. Memòria / Memoria (20%)					
2.1 Forma i contingut (10%) <i>Forma y contenido</i>					
Organització adequada i coherent de la memòria en funció de la seua naturalesa <i>Organización adecuada y coherente de la memoria en función de su naturaleza</i>	2%				
Objectius: exposició clara i concisa dels objectius perseguits <i>Objetivos (exposición clara y concisa de los objetivos perseguidos)</i>	2%				
Resultats: claredat en l'exposició i coherència amb la fonamentació teòrica <i>Resultados (claridad en la exposición y coherencia con la fundamentación teórica)</i>	2%				

<p>Conclusions i implicacions: grau de consecució dels objectius proposats i implicacions futures <i>Conclusiones e implicaciones: grado de consecución de los objetivos propuestos e implicaciones futuras</i></p>	2%					
<p>Referències bibliogràfiques: maneig de bibliografia especialitzada : pertinència i actualitat, coherència en les normes de citació <i>Referencias bibliográficas: manejo de bibliografía especializada: pertinencia y actualidad, coherencia en las normas de citación</i></p>	0,5%					
<p>Correcció lingüística (ortogràfica, gramatical, sintàctica, lèxica i textual) <i>Corrección lingüística (ortográfica, gramatical, sintáctica, léxica y textual)</i></p>	0,5%					
<p>Precisió en l'ús de la terminologia específica <i>Precisión en el uso de la terminología específica</i></p>	0,5%					
<p>Presentació: adequació a les normes de presentació del TFG establides en la present Guia Docent <i>Presentación: adecuación a las normas de presentación del TFG establecidas en la presente Guía Docente</i></p>	0,5%					
Qualificació / Calificación _____						
2.2 Valoració del diari de treball (10%) Valoración del diario de trabajo						
<p>Precisió en l'ús de la terminologia específica <i>Precisión en el uso de la terminología específica</i></p>	5%					
<p>Claredat en l'exposició <i>Claridad en la exposición</i></p>	5%					
Qualificació / Calificación _____						

3. Presentació oral / Presentación oral (20%)	M	R	S	N	E
<p>Exposició clara i ben estructurada <i>Exposición clara y bien estructurada</i></p>	10%				
<p>Ús adequat de materials de suport a l'exposició <i>Uso adecuado de materiales de apoyo a la exposición</i></p>	2%				
<p>Ús adequat del llenguatge verbal i no verbal per a la comunicació dels continguts <i>Uso adecuado del lenguaje verbal y no verbal para la comunicación de los contenidos</i></p>	2%				
<p>Distribució del temps de l'exposició <i>Distribución del tiempo de la exposición</i></p>	2%				

Adequació de les respostes a les preguntes plantejades pel Tribunal Avaluador <i>Adecuación de las respuestas a las preguntas planteadas por el Tribunal Evaluador</i>	4%					
Qualificació / Calificación _____						
Qualificació total / Calificación total _____						

Criteris per a l'avaluació / Criterios para la evaluación
<p>Malament. El seu desenvolupament és completament negatiu. No posseeix cap aspecte positiu a destacar en aquesta capacitat, per la qual cosa els plans de mesures han d'estar encaminats a eliminar les deficiències i desenvolupar aquesta capacitat.</p> <p><i>Mal.</i> Su desarrollo es completamente negativo. No posee ningún aspecto positivo a destacar en esta capacidad, por lo que los planes de medidas deben estar encaminados a eliminar las deficiencias y desarrollar dicha capacidad.</p> <p style="text-align: right;">Puntuació / Puntuación de 0 a 2'9</p>
<p>Regular. No es mostra un bon nivell de desenvolupament, per la qual cosa és una capacitat que encara que té desenvolupats alguns trets positius, predominen molts punts fallits que han de ser solucionats.</p> <p><i>Regular.</i> No se muestra un buen nivel de desarrollo, por lo que es una capacidad que aunque tiene desarrollados algunos rasgos positivos, predominan muchos puntos fallidos que deben ser solucionados.</p> <p style="text-align: right;">Puntuació / Puntuación de 3 a 4'9</p>
<p>Suficient. Un bon desenvolupament de la capacitat, però posseeix algunes limitacions a superar.</p> <p><i>Suficiente.</i> Un buen desarrollo de la capacidad, pero posee algunas limitaciones a superar.</p> <p style="text-align: right;">Puntuació / Puntuación de 5 a 6'9</p>
<p>Notable. Un bon desenvolupament de la capacitat.</p> <p><i>Notable.</i> Un buen desarrollo de la capacidad.</p> <p style="text-align: right;">Puntuació / Puntuación de 7 a 8'9</p>
<p>Excel·lent. Desenvolupament acabat de la capacitat.</p> <p><i>Sobresaliente.</i> Desarrollo completo de la capacidad.</p> <p style="text-align: right;">Puntuació / Puntuación de 9 a 10</p>

AVALUACIÓ TFG PERFORMATIU DE DRAMATÚRGIA O ESCRIPTURA DRAMÀTICA
EVALUACIÓN TFG PERFORMATIVO DE DRAMATURGIA O ESCRITURA DRAMÁTICA

1. Treball de creació artística / Trabajo de creación artística (60%)	M	R	S	N	E
1.1 Coherència amb el projecte de la memòria (30%) <i>Coherencia con el proyecto de la memoria</i>					
Plantejament i interès de la proposta <i>Planteamiento e interés de la propuesta</i>	7%				
Visió personal. Potencial o particularitat de l'imaginari <i>Visión personal. Potencial o particularidad del imaginario</i>	7%				
Constatació de l'ús d'estratègies i tècniques d'escriptura teatral esmentades (dramàtiques o post-dramàtiques) <i>Constatación del uso de estrategias y técnicas de escritura teatral nombradas (dramáticas y post-dramáticas)</i>	8%				
Correspondència amb els conceptes i temes exposats a la memòria <i>Correspondencia con los conceptos y temas expuestos en la memoria</i>	8%				
Qualificació / <i>Calificación</i> _____					
1.2 Coherència creativa de la proposta (30%) <i>Coherencia creativa de la propuesta</i>					
Coherència dramatúrgica <i>Coherencia dramatúrgica</i>	12%				
Capacitat expressiva del llenguatge dramàtic <i>Capacidad expresiva del lenguaje dramático</i>	12%				
Capacitat en la construcció de personatges, presències o veus <i>Capacidad para crear personajes, presencias o voces</i>	4%				
Capacitat suggestiva i significadora de la utilització dels eixos d'espai i temps <i>Capacidad sugestiva y significadora de la utilización de los ejes espacio y tiempo</i>	2%				
Qualificació / <i>Calificación</i> _____					

2. Memòria / Memoria (20%)	M	R	S	N	E
2.1 Forma i contingut (10%) <i>Forma y contenido</i>					
Organització adequada i coherent de la memòria en funció de la seua naturalesa <i>Organización adecuada y coherente de la memoria en función de su naturaleza</i>	2%				

Objectius: exposició clara i concisa dels objectius perseguits <i>Objetivos (exposición clara y concisa de los objetivos perseguidos)</i>	2%					
Resultats: claredat en l'exposició i coherència amb la fonamentació teòrica <i>Resultados (claridad en la exposición y coherencia con la fundamentación teórica)</i>	2%					
Conclusions i implicacions: grau de consecució dels objectius proposats i implicacions futures <i>Conclusiones e implicaciones: grado de consecución de los objetivos propuestos e implicaciones futuras</i>	2%					
Referències bibliogràfiques: maneig de bibliografia especialitzada : pertinència i actualitat, coherència en les normes de citació <i>Referencias bibliográficas: manejo de bibliografía especializada: pertinencia y actualidad, coherencia en las normas de citación</i>	0,5%					
Correcció lingüística (ortogràfica, gramatical, sintàctica, lèxica i textual) <i>Corrección lingüística (ortográfica, gramatical, sintáctica, léxica y textual)</i>	0,5%					
Precisió en l'ús de la terminologia específica <i>Precisión en el uso de la terminología específica</i>	0,5%					
Presentació: adequació a les normes de presentació del TFG establides en la present Guia Docent <i>Presentación: adecuación a las normas de presentación del TFG establecidas en la presente Guía Docente</i>	0,5%					
Qualificació / Calificación _____						
2.2 Valoració del diari de treball (10%) <i>Valoración del diario de trabajo</i>						
Ús i utilitat pràctica de les fonts i referències teatrals i d'altres disciplines (estètica, forma, temes, conceptes, etc.) <i>Uso y utilidad práctica de las fuentes y referencias teatrales y de otras disciplinas (estética, forma, temas, conceptos, etc.)</i>	5%					
Coherència en les fases del procés d'escriptura (documentació, anàlisi, escriptura, reescriptura...) <i>Coherencia en las fases del proceso de escritura (documentación, análisis, escritura, reescritura)</i>	5%					
Qualificació / Calificación _____						

3. Presentació oral / Presentación oral (20%)		M	R	S	N	E
Exposició clara i ben estructurada <i>Exposición clara y bien estructurada</i>	10%					
Ús adequat de materials de suport a l'exposició <i>Uso adecuado de materiales de apoyo a la exposición</i>	2%					

Distribució del temps de l'exposició <i>Distribución del tiempo de la exposición</i>	4%					
Adequació de les respostes a les preguntes plantejades pel Tribunal Avaluador <i>Adecuación de las respuestas a las preguntas planteadas por el Tribunal Evaluador</i>	4%					
Qualificació / <i>Calificación</i> _____						
Qualificació total / <i>Calificación total</i> _____						

Criteris per a l'avaluació / <i>Criterios para la evaluación</i>	
<p>Malament. El seu desenvolupament és completament negatiu. No posseeix cap aspecte positiu a destacar en aquesta capacitat, per la qual cosa els plans de mesures han d'estar encaminats a eliminar les deficiències i desenvolupar aquesta capacitat.</p> <p><i>Mal.</i> Su desarrollo es completamente negativo. No posee ningún aspecto positivo a destacar en esta capacidad, por lo que los planes de medidas deben estar encaminados a eliminar las deficiencias y desarrollar dicha capacidad.</p>	Puntuació / <i>Puntuación</i> de 0 a 2'9
<p>Regular. No es mostra un bon nivell de desenvolupament, per la qual cosa és una capacitat que encara que té desenvolupats alguns trets positius, predominen molts punts fallits que han de ser solucionats.</p> <p><i>Regular.</i> No se muestra un buen nivel de desarrollo, por lo que es una capacidad que aunque tiene desarrollados algunos rasgos positivos, predominan muchos puntos fallidos que deben ser solucionados.</p>	Puntuació / <i>Puntuación</i> de 3 a 4'9
<p>Suficient. Un bon desenvolupament de la capacitat, però posseeix algunes limitacions a superar.</p> <p><i>Suficiente.</i> Un buen desarrollo de la capacidad, pero posee algunas limitaciones a superar.</p>	Puntuació / <i>Puntuación</i> de 5 a 6'9
<p>Notable. Un bon desenvolupament de la capacitat.</p> <p><i>Notable.</i> Un buen desarrollo de la capacidad.</p>	Puntuació / <i>Puntuación</i> de 7 a 8'9
<p>Excel·lent. Desenvolupament acabat de la capacitat.</p> <p><i>Sobresaliente.</i> Desarrollo completo de la capacidad.</p>	Puntuació / <i>Puntuación</i> de 9 a 10